

ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Верхотурова Мар'яна

кандидат історичних наук, доцент

президент «Української академії зброярських студій»,

*керівник відділу організаційного забезпечення наукових проєктів
і міжнародної діяльності,*

Науково-дослідний інститут публічного права

м. Київ, Україна

«Демократія – найгірша форма правління за винятком усіх інших, які людство спробувало до цього часу», – Вінстон Черчіль.

Становлення демократії в Україні супроводжується складними переломними процесами та подіями. Перебудова від тоталітарного до демократичного політичного режиму, перехід від командно-адміністративної моделі економіки до ринкової, зміна зовнішньо політичного вектору від СНД до Європейського союзу, анексія Криму, початок війни на сході (2014), повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну (2022) – далеко не повний перелік подій, які чинили вплив на розвиток держави в новітній історії. В період «великого роззброєння» України під впливом внутрішніх та зовнішніх інформаційних кампаній формувалася суспільна думка про небезпеку, яку несе зброя та відсутність необхідності її наявності як такої. Це відображалося в конкретних державних документах (законах, доктринах, договорах) і подіях. Розуміючи відмінність цивільної зброї від військової зброї, озброєння та військової техніки, вважаємо, що в даному контексті простежується чіткий взаємозв'язок між роззброєння та станом нормативно-правового регулювання обігу цивільної зброї в Україні. З часу проголошення Незалежності України ці процеси спрямовувалися на відсутність зброї як такої в межах кордонів нашої держави. Попри численні зусилля громадянського суспільства, наукової спільноти, виробників та продавців зброї, представників спортивних федерацій України та всіх небайдужих станом на січень 2025 року в Україні досі не прийнятий профільний закон, який би регулював суспільні відносини у сфері обігу зброї [1; 2]. Основним документом, який до сьогодні регулює окреслену проблематику є давно морально застаріла Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї,

основних частин зброї та вибухових матеріалів, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України №622 від 21.08.1998 [3].

Закон України Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю» від 20.08.2024 набув чинності 25.11.2024 року. Розроблений Кабміном, цей Закон задекларований як такий, що має врегулювати відносини у сфері власності на вогнепальну зброю, поводження із нею громадянами. Втім, регулювання суспільних відносин у сфері обігу зброї даним Законом України не охоплює цілу низку проблемних питань й, на нашу думку, загалом спрямований не на демократизацію процесів, пов'язаних з правом власності на зброю.

Враховуючи всі історичні події і географічне розташування нашої держави, вважаємо за необхідне напрацювання й прийняття Закону України, який дасть можливість всім громадянам реалізувати право на захист свого життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань, закріплене у 27 статті Конституції України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Правове регулювання обігу зброї в Україні: нові виклики та перспективи вирішення (12 квітня, 2024. Київ, Україна): Перший міжнародний форум. Рига, Латвія: Baltija Publishing, 2024. 328 с.
2. Про право на цивільну вогнепальну зброю: проект Закону України №5708 від 23.06.2021. Дата оновлення: 21.12.2023. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72360 (дата звернення: 16.11.2024).
3. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України №622 від 21.08.1998. Дата оновлення: 19.07.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 17.01.2025).
4. Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» щодо вдосконалення порядку отримання, декларування та поводження з вогнепальною зброєю»: Закон України № 3899IX від 20.08.2024. Дата оновлення: 20.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3899-20#Text> (дата звернення: 17.01.2025).
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.01.2025).